RIKSFÖRBUNDET
SVENSK TRÄDGÅRD

Effektrapport

20241001-20250930

Tillsammans arbetar vi för en grönare, friskare framtid för alla!

Riksförbundet Svensk Trädgård – 125 år av kunskap

Vi är ideell organisation som samlar trädgårdsintresserade från hela landet. Med omkring 140 föreningar och nätverk, från Västerbotten i norr till Skåne i söder, samt enskilda medlemmar och skolor, arbetar vi för att främja ett hållbart och hänsynsfullt odlande i linje med de nationella miljömålen. Vår verksamhet omfattar kunskapsspridning, bevakning av fritidsodlarnas konsumentintressen samt insamling och spridning av ny forskning och försöksodling. Vi är en mötesplats för alla med ett trädgårdsintresse och strävar efter att inspirera till ett lustfyllt odlande, samtidigt som vi bevarar och för vidare trädgårdskunskap till kommande generationer. Genom rådgivning, tidskrifter och digitala kanaler delar vi med oss av kunskap om jordhälsa, hållbar, ekologisk odling och trädgårdsinspiration – både till våra medlemmar och till allmänheten.

Inledning

Vi lever i en tid av osäkerhet, präglad av klimatförändringar, krig och samhällskriser. Sverige har låg självförsörjningsgrad och många barn växer upp utan praktisk kunskap om hur mat produceras.

Genom satsningen Odla Unga Odlare – ett lärande för livet vill vi ge barn och unga tillgång till kunskap och inspiration om odling så att fler barn kan lära sig att odla och förstå hur maten de äter produceras.

Att nästa generation lär sig att odla är en förutsättning för samhällets beredskap, miljö och hälsa. Vi tror att unga som får möjlighet att odla tillsammans med andra utvecklar praktisk kunskap, samarbetsförmåga och en känsla av ansvar. Detta leder inte bara till stärkt självkänsla och ökad förståelse för hållbarhet, utan också till en grundläggande respekt för matproduktion, ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Genom att tidigt få insikt i vad som krävs för en livskraftig natur och ett friskt odlingslandskap – både i trädgårdar och i andra miljöer – skapar vi förutsättningar för framtidens förvaltare av våra grönytor och kommande beslutsfattare.
Barn som själva odlar grönsaker får dessutom en närmare relation till maten och äter mer grönt. På längre sikt bidrar detta till ökad krisberedskap, fler gröna skolmiljöer och en kultur av lokal självförsörjning – och till ett livslångt intresse för både odling och hållbar utveckling.

“Vi behöver lära våra barn att odla – eftersom mat är ganska viktigt….”

Avgränsning och metod

Rapporten omfattar framtagning, spridning och användning av kunskapsmaterial riktat till barn och unga samt utdelning av odlingsmaterial i form av morotsfröer. Vi ser att det är avgörande att inte bara sprida kunskap, utan också ge barnen konkreta och förutsättningar för att praktiskt odla själva.
Data har samlats in genom samtal och dokumentation av distribution.

KVANTITATIVA RESULTAT

Antal utdelade fröpåsar med bifogade instruktioner till vuxna, visningar av kunskapsmaterial på vår hemsida, antal skolor som har fått materialet samt hur många som tagit del av vår nya skrift ”Varför är det viktigt att lära barn och unga att odla?”

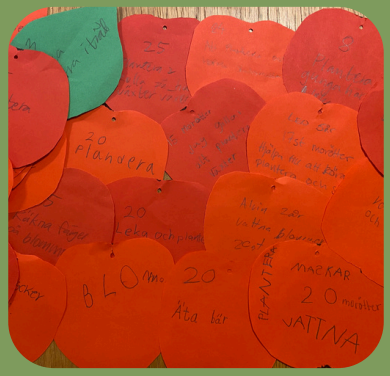

KVALITATIVA RESULTAT

Återkoppling från föräldrar, pedagoger, citat från barn, exempel på hur materialet och fröerna har använts.

Data har samlats in genom samtal och dokumentation av distribution

Ressurser

Vår främsta resurs är den kunskap, erfarenhet och kompetens som finns samlad inom Riksförbundet Svensk Trädgård kansli, styrelse och i vårt breda nätverk av föreningar och medlemmar, både på lokal och nationell nivå samt våra samarbetsparter i trädgårdsbranchen och bland forskare.
 Genom dessa kontakter kan vi sprida kunskap och engagemang över hela landet. Under perioden har vi satsat personalresurser i form av arbetstid för planering, genomförande och uppföljning, samtidigt som föreningsaktiviteter har bidragit med lokal förankring och praktiskt engagemang. Vi har sökt medel från naturvårdsverket, fått ett antal gåvor, även ett stipend från Scandia stiftelsen som är öronmärkt ett pågående projekt, Ekonomiska resurser har använts för tryck, distribution och digital utveckling. Till våra materiella resurser hör bland annat fröpåsar, tryckta handledningar, vår digitala kunskapsbank, webbplats, odlingsmaterial samt informationsblad och flyers kopplade till både Morotsutmaningen och satsningen Odla Unga Odlare – ett lärande för livet.

GÅVOR SOM GÖR NYTTA

Som del av vår julkampanj sålde b oken Trädgårdsmästarens a nteckningar av André Strömqvist s om julerbjudande där hela intäkten g ick till projeKtet "Odla unga Odlare – ett lärande för livet".

Besökare på Nordiska Trädgårdar i Älvsjö kunde, när de köpte sitt inträde välja att även skänka en gåva till projektet Odla Unga Odlare.
Syftet var inte bara att samla in pengar utan även uppmärksamma vårt arbete.
 537 personer gav en gåva.

Insatser och genomförande

Morotsutmaning

På våren 2025 bjöd vi in alla barn till en odlingsutmaning – att odla morötter. Huvudmålsättningen var att få barn att odla motötter själva eller tillsammans med en vuxen. Vi delade ut över 4000 morotsfröpåsar till barn och anordnade en tävling.

.

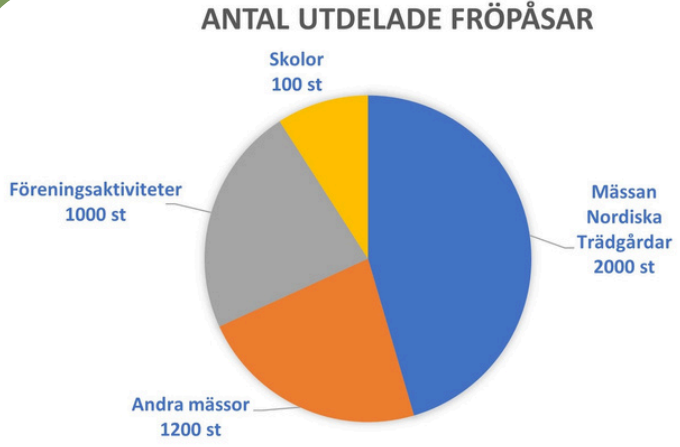

TÄVLING

Tävlingen var öppen för barn upp till 13 år och det var tre tävlingsklasser – längsta, tyngsta och skojigaste moroten. Totalt inkom 34 bidrag med bilder från barn som deltagit. Resultatet presenteras oktober 25.

UTDELNING AV MOROTSFRÖ

I samarbete med Scandinavian Garden Connect och Egmont tog vi fram en fröpåse med Lille Skutts morotsfrö. På fröpåsen fanns information om morotsutmaningen och odlingsinstruktioner.
Fröpåsar delades ut till barn vid fyra olika mässor i Umeå, Karlstad, Stockholm och Tomelilla och på 25 olika föreningsaktiviteter över hela landet. Skolor som är medlemmar i förbundet fick erbjudande om att få morotsfrö och fröpåsar delades även ut till lärare på de olika mässorna, men siffror saknas för hur många som delades ut till lärare på mässorna.

INFORMATION

I samarbete med appen Odlaätbart presenterades en guide om hur man odlar morot. Den riktades till barn med ett enkelt språk och steg-för-steg-instruktioner. Sociala medier, hemsida och vår tidning Hemträdgården var viktiga kanaler

Kunskapsspridning

HEMTRÄDGÅRDEN

I nästan varje nummer av vår medlemstidning Hemträdgården har vi en artikel om odling med eller för barn. Under perioden oktober 2024 – september 2025 har dessa 5 artiklar publicerats:
”Invasiva främmande arter – hur talar vi om dem med barn och unga” av Andreas Andersson i nr 4 2025
”Här är 5 roliga sommarlovsprojekt” av Andreas Andersson i nr 3 2025
”Mumsiga morötter – odlades redan på mumiernas tid” av Åke Truedsson i nr 2 2025
”Kunskap om odling förs vidare mellan generationerna” av Inger Ekrem i nr 6 2024
”Tjuvstarta våren med en gurkgardin” av Andreas Andersson i nr 5 2024

MÄSSOR

Under våren 2025 har vi haft olika aktiviteter för barn på de mässor som förbundet varit representerade på – Nordiska Trädgårdar i Stockholm, Nolia trädgård i Umeå, Sköna Gröna Trädgård i Karlstad och Österlen Garden Show i Tomelilla, samt flera lokala mässor och arrangemang över hela landet.

På Nordiska Trädgårdar uppmärksammade vi morötter och morotsutmaningen. Våra inspiratörer Ulf Fransson och Andreas Andersson höll föredrag om att odla med barn.
Barnen fick leta efter morötter i vår monter och fick även skriva vad trädgården betyder för dem på ett pappersäpple samt dekorera ett träd i montern med dessa.
Genom utställningen Earth Square meter, visade vi upp morotsutmaningen.

Kunskapsspridning

MEDLEMSBREV OCH SOCIALA MEDIER

I vårt nyhetsbrev som går ut till nära 30 000 medlemmar har vi informerat om projektet Odla unga odlare och lyft fram att kunskap och material om att odla med barn finns tillgängligt på vår hemsida. Genom att sprida denna information når vi en bred målgrupp av trädgårdsintresserade och stärker kännedomen om projektet och betonar vikten av att ge barn möjlighet att upptäcka odling som en väg till lärande, hälsa och hållbarhet.
Även genom inlägg på Instagram och Facebook har vi spridit kunskap om det pågående arbetet och morotsutmaningen.

Hemsida

KUNSKAPSBANK

På vår hemsida under “Odla med barn” har vi under perioden utökat kunskapsbanken med 30 nya artiklar, vilka tillsammans har genererat 3 345 interaktioner i form av klick och visningar.
Där kan de som vill odla med barn hitta inspiration och förslag på aktiviteter.
Materialet är anpassat för skolor, trädgårdsföreningar och familjer samt direkt riktat till barn.

Kunskapsbanken är öppen för alla, här är fyra exempel:

- Utplantering av pumpaplantor – tydlig koppling till kretslopp, årstider och tålamod i odlingen.
- Uppföljning av fröbomber – tränar observation och ansvar när barnen ser hur naturen reagerar på deras insats och hur växterna etableras över tid.
- Odla tomater – enkelt, konkret och låter barnen följa hela växtens utveckling från frö till skörd.
- Sticklingar – Barnen får använda sticklingar för vegetativ förökning – ta grenar, sätt i vatten eller jord och följ hur nya rötter bildas

Insatser och genomförande

Lärarhandledning

Vi har tagit fram en lärarhandledning om varför är det viktigt att lära barn och unga att odla. Den är skriven av Maria Hammarsten, doktorand i pedagogiskt arbete i naturvetenskapens didaktik vid IDPP, Göteborgs universitet, och Bibbi Bonorden, projektledare.

Handledningen är riktad till lärare och pedagoger i förskola, fritidshem och grundskola och förklarar vikten av att barn och unga får lära sig att odla utifrån miljö-, beredskaps- och hälsoperspektiv. Handledningen beskriver hur man kan skapa en skolträdgård och hur den kan användas som en resurs i pedagogisk verksamhet.

- ·35 exemplar av handledningen har sålts i vår webshop
- ·Handledningen användes i en kurs för förskolepedagoger på Uppsala universitet.
- ·Handledningen har även delats ut till beslutsfattare, föreningar och samarbetsparters

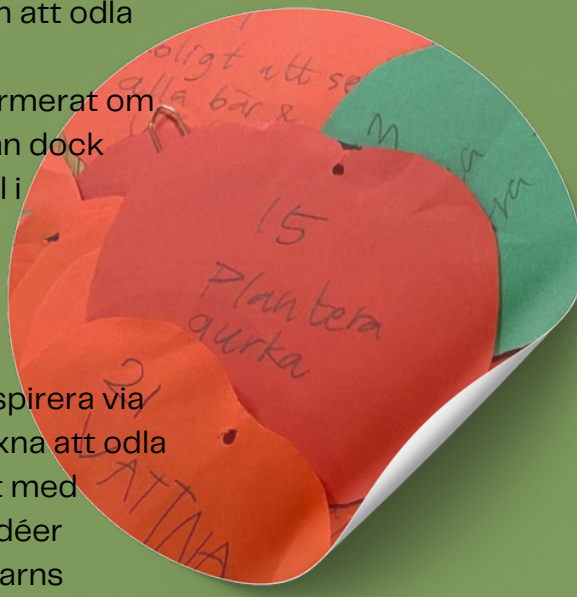

Vad vi gjort och vad det leder till

Att mäta vilken faktisk förändring våra insatser leder till hos barn är en utmaning, eftersom vi inte har direkt tillgång till alla som tagit emot fröer eller material. Vi vet dock att vi når ut brett och att våra aktiviteter väcker engagemang. Barn som får möjlighet att så ett frö får också en chans att upptäcka glädjen i att följa en växts utveckling, och den erfarenheten kan bli en viktig grund för kunskap och nyfikenhet på natur och hållbarhet.

Utfall

Under perioden har vi spridit kunskap om odling till barn och vuxna genom flera olika kanaler. Totalt delades ca 4 300 morotsfröpåsar ut via mässor, föreningsaktiviteter och skolor, och 34 barn skickade in bidrag till vår morotstävling. Dessa bidrag är det säkra tecknet på att barn faktiskt odlat, även om det är troligt att fler barn har deltagit. Vi har sålt 35 exemplar av handledningen för pedagoger och vet att den använts i en universitetskurs för förskollärare. Vår kunskapsbank har utökats med 30 artiklar och artiklar om att odla med barn i Hemträdgården har nått tiotusentals läsare. Nyhetsbrevet till våra 30 000 medlemmar har också informerat om projektet och hänvisat till materialet på vår hemsida. Vi kan dock ännu inte mäta vilken förändring dessa insatser har lett till i målgruppen.

Effekt

Genom att dela ut fröer, erbjuda kunskapsmaterial och inspirera via våra kanaler har vi skapat förutsättningar för barn och vuxna att odla tillsammans och upptäcka odlingens värde. Vi har bidragit med konkreta resurser (fröer, instruktioner, handledning) och idéer (artiklar, tävling, inspirationsmaterial) som kan stimulera barns lärande. För de 34 barn som deltog i morotstävlingen vet vi med säkerhet att vår insats resulterade i praktisk odling. Att det inte var fler som var med i tävligen tror vi beror på at man fått fram normala morötter och inte kände att man platsade.

Vår handledning används nu inom högre utbildning, vilket på sikt kan påverka fler pedagogers sätt att arbeta med barn och odling. Även om vi ännu inte kan mäta långsiktiga förändringar i kunskap eller attityder, är det tydligt att våra insatser bidragit till att synliggöra frågan och väckt engagemang hos både barn, pedagoger och föräldrar.

Uppföljning, lärande och framtid

Vi vet idag inte i vilken utsträckning våra insatser faktiskt förändrat barns kunskap eller attityder till odling, eftersom vi ännu inte har genomfört någon systematisk utfallsmätning. Vi kan se att material spridits brett och att det används, men inte vilken konkret effekt det haft hos barnen. Vår ambition är att framåt utveckla metoder för att mäta dessa effekter mer direkt – till exempel genom att ställa frågor till barnen och samla in deras upplevelser. På så sätt kan vi bättre förstå vilken skillnad vårt arbete gör och hur vi kan utveckla våra insatser. Samtidigt fortsätter vi att utveckla våra verktyg och resurser för att stödja både pedagoger och föreningsliv och kommer fortsätta med våra odlingsutmaningar för barn, där vi inkluderar ännu flera. och utmaningen inte främst är kopplad till prestation utan medverkan.

Just nu slutför vi arbetet med ”Odla unga odlare – **ett lärande för livet, del 2”,** en lärarhandbok som visar hur alla skolor kan odla – oavsett om de har stora grönytor, en asfalterad skolgård eller bara några odlingslådor. Boken ger praktisk vägledning om markförberedelse, växtval, skötsel och hållbara odlingsmetoder, men också lektionsförslag och kunskap om biologisk mångfald, ekosystem och matproduktion. Syftet är att inspirera fler skolor att använda odling som en levande lärmiljö som stärker både hälsa, lärande och gemenskap. Parallellt slutför vi med stöd av Scandiastiftelsen ett projekt som resulterar i en handbok för ”trädgårdsmormor” och ”trädgårdsfarfar” inom våra lokala föreningar. Den ska fungera som inspiration och trygghet för alla som vill engagera sig i att odla med barn, och betona att man inte måste kunna allt eller vara perfekt. Det viktiga är att bidra – för insatsen gör en ovärderlig skillnad för barnens lärande för framtiden.

https://svensktradgard.se Bilder: Riksförbundet Svemsk Trädgård, Hans von Corsvant, IstockPhoto och Colourbox